

1. תלמוד בבלי מסכת שבת דף קנז עמוד א

ואמר רב נחמן: אנו אין לנו אלא בית שמאי כרבי יהודה, ובית הלל כרבי שמעון. פליגי בה רב אחא ורבינא, חד אמר: בכל השבת כולה הלכה כרבי שמעון, לבר ממוקצה מחמת מיאוס, ומאי ניהו - נר ישן. וחד אמר: במוקצה מחמת מיאוס נמי הלכה כרבי שמעון, לבר ממוקצה מחמת איסור ומאי ניהו - נר שהדליקו בה באותה שבת. אבל מוקצה מחמת חסרון כיס - אפילו רבי שמעון מודה, דתנן: כל הכלים ניטלין בשבת, חוץ ממסר הגדול ויתד של מחרישה.

2. דף על הדף שבת דף קנז עמוד א

כתב הגאון ר' אליהו פישר שליט"א בספר ברכת השבת (הל' מוקצה ע' פ): חזינן הכא דנקטה הגמ' הסיכום בכל מה דפליגי ר"י ור"ש במוקצה. והנה במוקצה מגופו הלכה רווחת דאסור... וקשה אמאי ליכא הכא בגמ' שבמוקצה מגופו הלכה כר"י או שבזה גם ר"ש מודה דאסור וכמו שאמר במוקצה דח"כ. וליישב זאת נוכל, אחר שנגדיר במה חולקים ר"ש ור"י, וכד ניחות לפלוגתתם נראה, שפליגי בדבר שהוא כלי מאכל או מלבוש וראוי לשימוש רק שימוש הוגבל או נדחה מאיזה סיבה וזה הפי' שהוקצה מדעתו. ונביא כאן כמה דוגמאות שבהם פליגי ר"י ור"ש... לענין מוקצה דחסרון כיס הוא חידוש, דאע"פ שיש ע"ז שם כלי גמור. כי מתוקן בצורת כלי ועומד למידי בימות החול, כיון שבשבת מקפיד שלא להשתמש בו למידי אסור גם לר"ש והוי כמוקצה מגופו. (ונוסף לזה דברי הרב שו"ע דכלי דמוקצה מחמת חסרון כיס מיירי שיעוד הכלי הוא לדבר איסור, דבאם מיועד למלאכת היתר שוב אינו מוקצה כיון שיש אפשרות שימוש בשבת בכלי זה). ולפי"ז מיושב אמאי לא נזכר בגמ' אודות מוקצה מגופו, והטעם משום שסוג מוקצה זה אינו שייך כלל לפלוגתת ר"ש ור"י. ואין שייך לומר בזה דהלכה כר"י או שגם ר"ש מודה בה.

3. רש"י מסכת ביצה דף ב עמוד א (בשיטת ר"ש)

דלא מקצה איניש מדעתיה מידי דחזי ליה

4. ארחות שבת פרק יט הערה קיא (עיין חזון איש ובשר"ת אור לציון לקמן)

ונראה דהטעם דמחמת הקפידא שמקפידים עליו יש היסח הדעת גמור מטלטולו והרי הוא חוזר להיות כעצים ואבנים שינם מיוחדים כלל לשימוש האדם. ובאבנים מודה ר"ש לאיסור מוקצה

5. בית הבחירה למאירי מסכת ביצה דף ב עמוד א

וצריך שתדע שכל החכמים מודים באסור מוקצה דרך כלל אלא מתוך שנכללים תחת סוגו מינים רבים עד שקצת מפרשים מנאום ומצאום קרוב לחמשים אין כל החכמים מודים בכל אותם המינים והיותר מיקל שבכולם הוא ר' שמעון והוא שאנו אומרים בכל התלמוד ר' שמעון לית ליה מוקצה ורוצים בו שאין לו איסור מוקצה ברוב המינים ששאר החכמים אמרוהו בהם ומ"מ מודה בגרוגרות וצמוקים וכן מודה בכוס וקערה ועששית שלא יזיזם ממקומם וכן בסוכה שאיננה רעועה מערב יום טוב שאע"פ שנפלה אין נוטלים עצים ממנה ביום טוב ובבכור בעל מום שלא הוכר מומו לחכם מערב יום טוב ובמוקצה מחמת איסור שאין אדם יושב ומצפה אימתי יסתלק איסורו כגון בהמה שנשחטה בשבת ולא היה לו חולה בין השמשות ובמוקצה מחמת חסרון כיס וכן בכל דיני המוקצה אלו מודים בזה ואלו מודים בזה אלא שדינים אלו ארוכים מאד לא ישלם ביאורם בזאת המסכתא לבד רק בהצטרף עמה מסכת שבת:

6. תלמוד בבלי מסכת שבת דף קכג עמוד ב

משנה. רבי יוסי אומר: כל הכלים ניטלין, חוץ מן המסר הגדול ויתד של מחרישה. גמרא. אמר רב נחמן: האי אוכלא דקצרי כיתד של מחרישה דמיא. אמר אביי: חרבא דאושכפי, וסכינא דאשכבתא, וחצינא דנגרי - כיתד של מחרישה דמי.

7. תלמוד בבלי מסכת שבת דף קכג עמוד א

סבר לשנויי ליה כרבי נחמיה, כיון דשמעה להא דאמר רב חנינא בר שלמיא משמיה דרב: הכל מודים בסיכי זיירי ומזורי דכיון דקפיד עלייהו - מייחד להו מקום, הני נמי: מייחד להו מקום. איתמר, רבי חייא בר אבא אמר רבי יוחנן: קורנס של זהבים שנינו, רב שמן בר אבא אמר: קורנס של בשמים שנינו. מאן דאמר דבשמים - כל שכן דזהבים. מאן דאמר של זהבים - אבל דבשמים קפיד עלייהו.

8. רש"י מסכת שבת דף קכג עמוד א

מייחד להם מקום - מקצה להן בידיים.

9. תלמוד בבלי מסכת שבת דף מה עמוד ב -מו עמוד א

ורבי יוחנן אמר: אנו אין לנו אלא בנר כרבי שמעון. אבל מנורה, בין ניטלה בידו אחת בין ניטלה בשתי ידיו - אסור לטלטלה. וטעמא מאי? רבה ורב יוסף דאמרי תרויהו: הואיל ואדם קובע לה מקום. אמר ליה אביי לרב יוסף: והרי כילת חתנים, דאדם קובע לו מקום, ואמר שמואל משום רבי חייא: כילת חתנים מותר לנטותה ומותר לפרקה בשבת! -

10. שולחן ערוך אורח חיים הלכות שבת סימן שח סעיף א

כל הכלים ניטלים בשבת חוץ ממוקצה מחמת חסרון כיס, כגון סכין של שחיטה או של מילה, ואיזמל של ספרים, וסכין של סופרים שמתקנים בהם הקולמוסים כיון שמקפידים שלא לעשות בהם תשיש אחר, אסור לטלטלו בשבת ואפילו לצורך מקומו או לצורך גופו. הגה: ואפי' תחובים בנדן עם שאר סכינים, אסור לטלטלו (מהר"ל). וה"ה לקורנס של בשמים שמקפידים עליו שלא יתלכלך. הגה: וה"ה כלים המיוחדים לסחורה ומקפיד עליהם (ב"י בשם מיימוני פ"ה והמגיד פכ"ז).

11. משנה ברורה על שולחן ערוך אורח חיים הלכות שבת סימן שח סעיף א

(ו) שמקפידים עליו - ואם הוא אינו מקפיד לא הוי לדידה מוקצה מחמת חסרון כיס [מ"א]:
(ז) ומקפיד עליהם - שלא להשתמש בהם כדי שלא יתקלקלו אבל אם אינו מקפיד עליהם אף שהם מיוחדים לסחורה ונתנם באוצר ג"כ שרי לטלטל:

❖ שאלות:

- רק כלי שמלאכתו לאיסור או אפילו להיתר?
- האם הקפדה הוא תנאי נחוץ או תנאי מספיק?
- האם "קביעות מקום" הוא תנאי נחוץ, מספיק, או סימן להקפדה?

קביעות מקום

12. תוספות מסכת שבת דף מו עמוד א

והא כילת חתנים דאדם קובע לה מקום - פי' רשב"א דאדם קובע לה מקום כמו למנורה ואפ"ה שרי שמואל אלא ודאי לא חשיב קביעות שלה ושל מנורה קביעות אלא היכא דקבע מקום לגמרי כדאמר בפ' כל הכלים (לקמן כג. ושם).

13. רש"י מסכת שבת דף כג עמוד ב

ויתד של מחרישה - הוא כלי גדול העשוי כסכין שבו עושין חריץ של תלם המענה, קולט"ר א' + יתד של מחרשה + בלעז, דהנך קפיד עלייהו, ומייחד להם מקום, דלא חזו למלאכה אחרת.

14. חידושי הרשב"א מסכת שבת דף מה עמוד א

מטה (המיוחדת להנחת מעות) שאני, דאיכא למימר דלמא אפילו רבי שמעון מודה בה, דכיוון שהוא מיחדה למעותיו, אדם קובע לה מקום ומקצה אותה לגמרי מדעתו מחמת חסרון כיס

15. ראש יוסף מסכת שבת דף מו עמוד א

דאפילו כלי שמלאכתו להיתר נמי כל שקובע לו מקום מחמת חשיבותו' מוקצה דחסרון כיס הוה

16. חזון איש א"ח מג

האי קובע לה מקום היינו שאין מטלטלין אותה אלא משמשין בה במקומה וכל שקובעין לה מקום לא חשיב כלי טלטול, ופריך מכילת חתנים, ומיהו בקביעות מקום גמור כה"ג נמי אסור... וכ"כ האחרנים ז"ל דאסור לטלטל מורה שעות שעל הכותל

17. ראב"ן שבת שעח

האזורים שעשוין כעין כיסין ולמעות מיוחדין והניח בהן מעות אף על פי שהוציאן מערב שבת נ"ל דאסור לטלטלם בשבת, דאמר רב הונא מיטה שייחדה למעות והניח עליה מעות אסור לטלטלם בשבת

18. הגהת הרמ"א על שולחן ערוך אורח חיים הלכות שבת סימן שי סעיף ז

אסור לטלטל כיס של מעות אף על פי שהוציא המעות ממנו מבעוד יום, אלא אם כן עשה בו מעשה שפתחו מלמטה וסלקו מן היחוד, וכן נוהגין. מיהו לצורך גופו או לצורך מקומו, מותר

19. מגן אברהם סימן שי ס"ק ה

צ"ע, דהא הרא"ש כתב ד[מייטה] דמי לסיכי זירי ומזורי, דכיוון דקפיד עליה מייחד להו מקום, ואם כן אפילו לצורך גופו אסור ... וכ"כ הראב"ן ... לכן נ"ל להחמיר

20. בית מאיר אורח חיים סימן שי לשו"ע סעיף ז:ב

במיטה דקדק הר"ת והרא"ש, משום דמייחד ליה מקום, מקפיד עליו, והוי דומיא דסיכי ומזורי דיש בהם משום מוקצה מחמת חסרון כיס כנ"ל ברשב"א, אבל כיס כזה (שקורין בייא גארטיל), הא עינינו רואות דאין אדם מקפיד עליו למיחד לו מקום!

21. שמירת שבת כהלכתה מהדורה תשל"ט פרק כ הערה נ

שמעתי מהגרש"ז אויערבך שליט"א דכוונת הבית מאיר לומר שהוא מקפיד על כל שינוי מקום שלא לצורך

22. פני יהושע מסכת שבת דף מו עמוד א

במנורה וכלית חתנים דהכא שמלאכתן להיתר, וכמ"ש לעיל, דנר ומנורה לא מיקרי מלאכתן לאיסור, כיון שאין עושין מלאכה בגוף הכלי אלא בסיס בעלמא הוא דעבדו וכן מצאתי להדיא שכ"כ הרשב"א ממונפלא"ר ... ועוד, דעל כרחך ממקומו הוא מוכרע, מסוגיא דשמעתין גופא, דאי ס"ד דמנורה נמי מיקרי מלאכתה לאיסור, א"כ מאי מקשה אביי הכא מכילת חתנים, דהא ודאי מלאכתה להיתר הוא! ... אלא על כרחך כדפרישית, דמנורה נמי מיקרי מלאכתה להיתר כמו כילת חתנים, א"כ מקשה אביי שפיר, דאי ס"ד דמטעם קביעות מקום אסור בטלטול אפילו במלאכתו להיתר, אם כן תקשי מכילת חתנים! אלא על כרחך דבמלאכתו להיתר לא שייך לאסור משום קביעות מקום

23. פני יהושע מסכת שבת דף מו עמוד א

נהי דכלים שמלאכתן לאיסור לצורך גופן או מקומן שרי, היינו משום דחזו לתשמישי אחרני, מה שאין כן בהנך דקפיד עלייהו ומייחד להו מקום תו לא חזו לתשמישי אחרני

24. שו"ת הרא"ש כלל כב סימן ח

אלו דיני המוקצה מחמת מלאכתן, שהוא מותר לצורך גופו ולצורך מקומו, כיון שיש עליו תורת כלי. ויש דבר מוקצה מחמת מלאכתו והוא כמוקצה מחמת גופו, והוא מחמת חסרון כיס, כקורנס הזהבים ובשמים (שם כג), שאסור לטלטל אפילו לצורך גופו.

25. שולחן ערוך הרב אורח חיים סימן שח סעיף ד

וכל הכלים שהם עומדים לסחורה והוא מקפיד עליהם שלא להשתמש בהם שום תשמיש, אף על פי שאינם כלים היקרים ביותר, ואין צריך לומר כלים היקרים ביותר אף על פי שאינם לסחורה, אלא שמלאכתם לאיסור ומקפיד עליהם מלהשתמש בהם תשמיש אחר שלא יפחתו דמיהם - אסור לטלטלו בשבת אפילו לצורך מקומו ... וזהו הנקרא מוקצה מחמת חסרון כיס

26. רמב"ם הלכות שבת פרק כה הלכה ט

כל כלי שמקפיד עליו שמא יפחתו דמיו כגון כלים המוקצים לסחורה וכלים היקרים ביותר שמקפיד עליהן שמא יפסדו אסור לטלטלן בשבת וזה הוא הנקרא מוקצה מחמת חסרון כיס, כגון המסר הגדול ויתד של מחרישה וסכין של טבחים וחרב של אושכפים וחיץ החרשים וקורנס של בשמים וכיוצא בהן

27. שולחן ערוך אורח חיים הלכות שבת סימן שח סעיף א

כל הכלים נטלים בשבת חוץ ממוקצה מחמת חסרון כיס, כגון סכין של שחיטה או של מילה, ואיזמל של ספרים, וסכין של סופרים שמתקנים בהם הקולמוסים כיון שמקפידים שלא לעשות בהם תשמיש אחר, אסור לטלטלו בשבת ואפילו לצורך מקומו או לצורך גופו ... וה"ה לקורנס של בשמים שמקפידים עליו שלא יתלכלך וה"ה כלים המיוחדים לסחורה ומקפיד עליהם

28. ביאור הלכה סימן שח סעיף א

בכולהו הטעם דכיון דקפיד עליהו מייחד להו מקום

29. שו"ת אגרות משה אורח חיים חלק ה סימן כב שאלה יב

לא בעינן ייחוד מקום. והא דמובא בגמ' דמייחד להו מקום, זה הוה רק בגדר סימן שמקפיד על החפץ. וכן להיפוך, אין ייחוד מ-קום לחודיה הגורם שיחשב כמוקצה, דא"כ יהיה כל סמרטוט שייחדו לו מקום, מוקצה

הלכה למעשה – השיטה ההרמונית של הפוסקים

30. ילקוט יוסף שבת חלק ב סימן שח סעיף א - דיני מוקצה מחמת חסרון כיס – סעיף א

מוקצה מחמת חסרון כיס הוא כל דבר שמקפידים שלא להשתמש בו כל שימוש אחר מחשש שמא יתקלקל או יתלכלך וכדומה. וכל דין מוקצה מחמת חסרון כיס הוא רק בכלים שמלאכתם לאיסור. אבל בכלים שמלאכתם להיתר, כגון כלים יקרים העומדים לנוי ולקישוט הבית, ואינם עומדים לסחורה או למצוה, אין בהם דין מוקצה, ומותר לטלטלם בשבת אף מחמה לצל כדן כלי שמלאכתו להיתר

סעיף ז כלים העומדים לסחורה, הרי הם בכלל מוקצה מחמת חסרון כיס, שהרי חס עליהם ונמנע מלהשתמש בהם. אבל אם אינו נמנע מלהשתמש בהם, מותר לטלטלם בשבת, אף שלא חשב עליהם להשתמש בהם בשבת.

שמירת שבת כהלכתה מהדורה תשל"ט פרק כ סעיף יט

כל דבר יקר ערך שעומד לשימוש האסור בשבת, ובעליו מקפיד שלא להשתמש בו כל שימוש חריג, כגון סכין מילה או שחיטה, סכין של קצבים, פמוטות יקרים, בד שעומד לתפירה, מכונת-כתיבה, מקלט רדיו, מצלמה ושאר מכשירים עדינים, בולי דואר שאינם מוחתמים העומדים לשימוש, נייר כתיבה וקלף של סופר – הרי זה מוקצה מחמת חסרון כיס, ואין כל היתר לטלטלו, גם לא לצורך גופו ולצורך מקומו

סעיף כא כל דבר העומד לסחורה, אפילו הוא כלי שמלאכתו להיתר ואינו בעל ערך רב, הרי אם בעליו מקפיד שלא להשתמש בו אפילו לצורך עצמו – דינו כמוקצה מחמת חסרון כיס, ואין כל היתר לטלטלו, גם אם הוא עצמו זקוק לו לשימוש

סעיף כב כל דבר שאדם קובע לו מקום מחמת ערכו הרב, ומקפיד שלא לטלטל אותו מחשש שמא יתקלקל, כגון שעון קיר, תמונה אמנותית שמקפיד עליה – גם זה בכלל מוקצה מחמת חסרון כיס הוא, ואין כל היתר לטלטלו. וכן ארון כבד שאדם נזהר מלטלטלו ממקומו שמא יתקלקל עקב הטלטול – מוקצה הוא, ואסור לטלטלו, אך מותר לפתוח את דלתותיו

31. מורינו

לכאורה ניתן להציג כאן שני סוגים שונים של מוקצה מחמת חסרון כיס. האחד – כלים שמלאכתם להיתר, אך מסיבות שונות אין בהם שימוש בשבת כלל. לדוגמא – הם מיועדים לסחורה, כך שלא נוגעים בהם כלל. או שמדובר בתמונות וציורי קיר, שלא מזיזים אותם כלל. הסוג השני הם כלים שמלאכתם לאיסור, אך מכיוון שמקפיד על שימושם, מקצה אותם משימוש "לצורך גופם", ונהפכו למוקצה. האחרונים מבארים שאין כאן שני סוגים שונים, אלא יש כאן הגדרה שלישית, המאחדת ביניהם –

32. אז נדברו חלק י"א סימן כ"א סוף עמוד מ

אין כאן שני סוגים. ואין מה שמלאכתו לאיסור קובע במוקצה מחמת חסרון כיס מצד עצם המוקצה. אלא שאם הייתה מלאכתו להיתר, אפילו אם הוא כלי יקר, כיוון שראוי להשתמש בה איזה תשמיש היתר – לא שייך דמייחד להו מקום. ממילא אם יצויר כלי של היתר, אלא שאינו עשוי לטלטל, שלא יתקלקל או מפני יוקרו או כבדו – הוה מוקצה מחמת חסרון כיס

33. ארחות שבת פרק יט הקדמה לסעיף פח

יסוד הדין הוא שכל שאין הכלי מוכן כלל לשימוש בשבת ובעליו מקפידים על כך – הרי זה מוקצה. ולכן בדרך כלל כלים שמלאכתן להיתר אינם מוקצים מחמת חסרון כיס, שהרי הם מוכנים לשימוש בשבת (מה שאין כן אם מלאכתם לאיסור אין להם שימוש בשבת, משום שהשימוש שהם מוכנים לו בימות החול אסור בשבת, ושימוש אחר – הבעלים מקפידים שלא לעשות בהם), אך כלים שבחנות, אף שמלאכתן להיתר – אינם מוכנים לשימוש בשבת, משום שעלולים להיפגם, ונמצא שבכלים אלו יש הקצאה גמורה של הבעלים, למרות שמלאכתם להיתר

34. עיין בשו"ת קנה בשם בסוף

35. רבי עקיבא איגר אורח חיים סימן שח סעיף א

[שו"ע] תשמיש א' אסור לטלטלו. אם בשבת רצונו שלא להחזיק עוד הסכין למילה אלא להחזיקו כשאר סכינים לכל דבר י"ל דבזה נסתלק הקצאתו ומותר למה דקי"ל בשבת כר"ש דלא אמרינן מגו דאמקצאי. אלא דא"כ יהיה מותר לצורך מקומו אף בעוד שמחזיקו למילה כיון דיש לו מקום היתר לבטל הקצאתו. ע' מ"ש לעיל סי' ר"ט במג"א סק"ב בגליון ובסמוך במג"א סק"ט בגליון. ואולם מדברי תוס' ריש ביצה ד"ה אין מבקעין וכו' דהוי מוקצה מחמת חסרון כיס. והרי עתה שרוצה לבקעו לעצים מבטלו מהקצאתו לבנין ואפ"ה אף לר"מ אסור וצ"לע"ג:

ואולם אף אם מע"ש אמר שאינו רוצה להחזיקו לסכין של מילה אלא כשאר סכין י"ל דלא מהני דהרי בסי' ש"י ס"ז בהג"ה גבי כיס של מעות אא"כ עשה בו מעשה שפתחו מלמטה וסלקו מתורת יחוד. והתם בכיס היו מוקצה מ' חסרון ומשמע דלא מהני בטול יחודו מע"ש בדבור רק במעשה. ומה דכ' המג"א סי' ע"ח סק"מ דבחירות כיון דקיימא לעצים כמו לשיבה כמו לעצים אלא בטל מחשבתו שגדרן לעצים מש"ה מחשבת ישיבה מוציאה מידי מחשבת שריפה. צ"ל דבכיס כיון דיחידה למעות והניח בו מעות היו מעשה ולא מהני מחשבה לבטלה ושאינו בחירות דהגרידה לא מקרי מעשה דגם לשיבה צריך הגרידה ואין המעשה מוכח עליו דלשריפה הוא. וא"כ בסכין של מילה ומל בו וכן סכין של שחיטה ושחט בו י"ל דבאמירה לא נתבטל יחודו אא"כ ע"י מעשה. וכ"ז צ"ל"ע לדינא:

דוגמאות

36. שולחן ערוך אורח חיים הלכות שבת סימן שח סעיף נא
מה שמורה על השעות שקורין רילו"ז, בין שהוא של חול בין שהוא של מין אחר, יש להסתפק אם מותר לטלטלו (וכבר פשט המנהג לאסור).

37. משנה ברורה על שולחן ערוך אורח חיים הלכות שבת סימן שח סעיף נא
(קסח) לאסור - ובזיי"גער שלנו יש להתיר [פמ"ג ומחה"ש וש"א] ודוקא הקטנים שקורין טאש"ן אוה"ר אבל הגדולים שקורין וואנ"ד אוה"ר אסור לטלטל ואפילו אותן כלי שעות העומדין בתיבה על הקרקע יש להחמיר בטלטול אם לא לצורך מקומו [שע"ת]:

38. משנה ברורה סימן שח ס"ק ג
(ג) הקולמוסים - וה"ה שארי דברים שמקפיד עליהם שלא להשתמש בהם תשמיש אחר כדי שלא יתקלקלו כגון מגרה גדולה שמנסרין בה את הקורות או סכין של רצענים או נייר חלק שעומד לכתובה כמו שכתבו הפוסקים וכל כה"ג:

39. שר"ת אגרות משה אורח חיים חלק ד סימן עב
ולכן צריך להזהר שלא ליתן ניירות המיוחדות לכתובה בין דפי הספרים קודם השבת אף באופן דליכא איסור על הנחתן שם משום דהכינן לכתוב עליהן באורים בספר דשפיר מקרי אותן הניירות מוקצה מחמת חסרון כיס כמו שכתבו הפוסקים, ואפילו בזמן הזה, דלא מצינו בר דעת שמאבד ניירות שיכול לכתוב עליהם וכיון שנותנים ניירות בספר שיהא מוכנין לכתוב עליהם הוו הנחתן שם בספר באופן שיתישבו שם בטוב כמש"כ המג"א שם ונעשה הספר בסיס לדבר אסור.

40. שמירת שבת כהלכתה פרק כ הערה נו
נייר כתיבה יחיד, שמעתי מהגרש"ז אורבך זצ"ל כיון שאינו עומד דוקא לכתובה י"ל דאינו מוקצה כלל
❖ ארחות שבת מיקל

41. כלים המיוחדים לפסח בשאר השנה – כבר ראינו את המח' בשיעורים קודמים

42. שר"ת אגרות משה אורח חיים חלק ה סימן כא
ג. אם כלי חשמל חשובים הם מוקצה מחמת חסרון כיס והנה כלים, גם אם חשובים, כגון טייפ ריקורדער, אם אינו מקפיד עליהם כל ימי השבוע, אינם מוקצה מחמת חסרון כיס. אבל אסורין בדין מוקצה מחמת שתשמישן לאיסור, ורק כלים שאין רוצה להשתמש בהם מחמת שחושש שמא יתקלקל ע"י התשמיש הווין מוקצה מחמת חסרון כיס.

43. שר"ת אגרות משה אורח חיים חלק ה סימן כא
יג. דבר התלוי על הקיר לנוי דרך קבע, אם הווי מוקצה והנה שעון או תמונות שקבע להם מקום בקיר, אינם מוקצה בשביל זה, דתלייתן שם הוא לנוי.

44. שמירת שבת שם סעיף כא
כל דבר שאדם קובע לו מקום מחמת ערכו הרב... כגון שעון-קיר, תמונה אומנותית שמקפיד עליה, גם זה בכלל מוקצה מחמת חסרון כיס

45. שר"ת אור לציון חלק ב פרק כו - דיני מוקצה בשבת
ב. שאלה. האם יש לתמונות דין מוקצה.
תשובה. מותר לטלטל תמונות, ובלבד שאין עליהם כתב, אבל תמונות שיש בהם כתב (כגון תמונות רבנים ששמש רשום בהם), וכן תמונות הקבועות בקיר, אסור לטלטלן בשבת.

ב. תמונות הוי כלי שמלאכתו להיתר, ולכן מותרות בטלטול. ואעפ"י שאדם מקפיד עליהן שלא להשתמש בהן תשמיש אחר, אין להן דין מוקצה מחמת חסרון כיס, משום שמוקצה מחמת חסרון כיס הוא רק בדבר שמלאכתו לאיסור, ומקפיד עליו, אבל כלי שמלאכתו להיתר שמקפידים עליו, כגון כוס יקרה שאדם מקפיד עליה שלא להשתמש בה בתשמיש אחר, אינה אסורה משום מוקצה מחמת חסרון כיס. וכן מוכח מרש"י בשבת ק"ג ע"א ד"ה מותר לטלטלן, שכתב שכלי אורגים מותר לטלטלן משום שאין גרדי מקפיד עליהם, ולא הוי מלאכתן לאיסור. והקשה בחידושי רע"א שם דלמה תלה רש"י דין כלי שמלאכתו לאיסור במה שמקפידים עליו שלא להשתמש בו לכלי אחר, הרי מה שמקפידים על הכלי יש נפק"מ רק לגבי אי הוי מוקצה מחמת חסרון כיס או לא. אך הנראה הוא שרש"י סובר שמוקצה מחמת חסרון כיס הוא רק אם הכלי הוא כלי שמלאכתו לאיסור.

וגדול אחד רצה להוכיח שמוקצה מחמת חסרון כיס הוא אף בכלי שמלאכתו להיתר, מדין סכין של שחיטה, שהוא מוקצה אף ביום טוב, אעפ"י שבינו"ט מותר לשחוט, מוכח שאעפ"י שאין מלאכתו לאיסור, כיון שמקפידים עליו הוי מוקצה. ונראה שאין מכאן ראיה, שהרי לא הותרה השחיטה לגמרי ביום טוב, שהרי אסור לשחוט למחר ולשחוט לנכרי, ומש"ה חשיב כלי שמלאכתו לאיסור, אלא שלצורך אוכל נפש הותר. וראה בדברי הרמ"א י"ד סימן רס"ו סעיף ב' לענין סכין מילה לאחר שמל בו ביום טוב אי שרי לטלטלו, ובדברי הט"ז שם ובנקודות הכסף, וכן בשו"ת רב פעלים ח"ג או"ח סימן י"ח, ע"ש.

ובטעם הדבר שמוקצה מחמת חסרון כיס הוי רק בכלי שמלאכתו לאיסור, נראה פשוט שהביאור הוא, שכלי שמלאכתו לאיסור שאדם מקפיד עליו שלא להשתמש בו לתשמיש אחר הוי מוקצה, משום שבטל שם כלי מעליו, שהרי לעיקר מלאכתו אינו יכול להשתמש, שהרי מלאכתו לאיסור, ולתשמיש אחר של היתר אינו עומד, שהרי מקפידים עליו שלא להשתמש בו לתשמיש אחר, וכיון שאינו ראוי לתשמיש

כלל, בטל ממנו תורת כלי והוי מוקצה. אבל כלי שמלאכתו להיתר, אף על פי שאינו עומד לתשמיש אחר, שהרי מקפידים שלא להשתמש בו לתשמיש אחר, מ"מ עומד הוא לעיקר תשמישו, כיון שתשמישו להיתר, וא"כ שם כלי עליו, ולא הוי מוקצה. ודוקא תמונות רגילות אינן מוקצה, אבל תמונות הקבועות בקיר אסור לטלטלן, שהרי קבע להן מקום, וכל דבר שאדם קובע לו מקום אסור בטלטול, וראה בזה בשבת מ"ה ע"ב, ובשערי תשובה סימן ש"ח ס"ק ה', ובמ"ב שם ס"ק קס"ח. ומטעם זה אסור לטלטל שעון קיר, וראה עוד במ"ב סימן תק"א ס"ק א', וכן בחז"א סימן מ"ג ס"ק י"ז מקור לדין זה, ע"ש. ותמונות עם כתב אסורות בטלטול, שהרי אסור לקרוא את הכתב בשבת, וכמבואר בשו"ע סימן ש"ז סעיף ט"ו ע"ש. והרבה תמונות עיקרן הוא בשביל הכתב, לקרוא בהם ולידע את אשר בתמונה, ונחשב מלאכתו לאיסור, שהרי דבר שרובו לאיסור נחשב כלי שמלאכתו לאיסור, וכמ"ש בפרמ"ג בסימן ש"ח בא"א ס"ק ט', וראה עוד בבאה"ל שם ד"ה קורדום, ע"ש. ורק תמונות שאין הכתב עיקר בהם כלל מותרות בטלטול. ויש לעיין לענין דפים ריקים, אם הם חשובים מוקצה מחמת חסרון כיס ואסורים בטלטול, שאעפ"י שבמג"א בסימן ש"ח ס"ק י' כתב בשם השלטי גבורים שיש להם דין מוקצה מחמת חסרון כיס, והאחרונים הביאו את דבריו, אפשר שהיום מותר לטלטלם, שכיום לא מקפידים כל כך על דפים ריקים, וצ"ע.

46. Financial documents, credit cards, ID, driver's license, passports, instruments

47. שו"ת בצל החכמה חלק ה סימן נז

דין כלי זכוכית מוקצה העומד ליפול, לקולטו באויר קודם שיגיע לארץ וישבר

אשר חקר וכו' בנוגע לכלי זכוכית שהוא מוקצה מחמת חסרון כיס ונשמט ממקומו ועומד ליפול על גבי רצפה של אבנים הנהוג בא"י ושם ישבר בלי ספק והוא ביום ש"ק, אם מותר לתפוס את הכלי באויר עד שלא הגיע לארץ ואף שאסור לטלטלו משום דהוי מוקצה, מ"מ כיון שגם אם לא יתפוס אותו ויניחנו ליפול על הרצפה ושם ישבר יצטרך אח"כ ללקוט השברים והרסיסים כדי שלא יזוקו בהם התינוקות שבבית, לכן אולי מוטב שיקלוט אותו מן האויר שלא יפול על הרצפה וירויח בזה כי אז יעבור על איסור טלטול מוקצה רק פעם אחת, משא"כ אם יניחנו ליפול וישבר ע"ג הרצפה יצטרך לטלטל הרבה חלקי שברים בהרבה פעמים. או דילמא מוטב שיניחנו ליפול, ואם ישבר ויצטרך ללקטם כדי שלא יזוקו בהם התינוקות שבבית, הרי אז בהיתר יטלטלם כדין המבואר ברמ"א (סי' ש"ח סעי' ו') משא"כ לקלטו באויר באיסורא קא מטלטל לי' זת"ש.

א) בספרי שו"ת בצל החכמה (ח"ג סי' נ"א אות ב - ה) הוכחתי בס"ד ממתני' דתרומות (פ"ח מ"ט מ"י ומ"א) ומסוגיא דמס' פסחים (כ' ע"ב) דתרומה העומדת להאבד או להטמאות בע"כ ואין בידו להצילה או למנוע הטמאותה, הרי היא כמי שאבודה כבר או כמי שנטמאה כבר ולא שייך בה מצות ושמרתם את משמרת תרומתי, ומותר לטמאותה בידים אעפ"י שהיא עדיין טהורה וטרם אבודה. ויותר מזה ע"ש (אות ו') מסוגיא דב"ק (קט"ו ע"ב) דגם דבר שאינו עומד להאבד רק אחר מעשה נוספת מצד בני אדם העומדים לאבדו ואין בידו להציל הרי הוא כאבוד כבר ע"ש באורח. - מעתה בנד"ד כיון שאם לא יקלוט את הכלי מן האויר בלי ספק כי בדרך הטבע הוא יגיע לארץ וישבר וממילא שדינו מעתה כאלו נשבר כבר, וכשם שאחר השבירה מותר לטלטל השברים בשביל שלא יזוקו בהם התינוקות שבבית, כך גם קודם שנשברו מכיון שע"י שיקליטנו באויר הוא מונע שלא יזוקו הילדים. דמה לי אם מצילם מנזק ע"י טלטול מוקצה אחר שנשברו כבר ומה לי אם מצילם מנזק ע"י טלטול מוקצה בעודו כלי עדיין. ואדרבה הכי עדיף טפי שאין כאן רק טלטול א' של מוקצה, משא"כ לכשישבר יצטרך לטלטל הרבה פעמים חתיכות חתיכות של שברי זכוכית.

ועיין ס' תהלה לדוד (סי' ש"ח אות ה' ד"ה ולכאורה) דכלי שמלאכתו לאיסור אף שאסור לטלטלו מחמה לצל, מכל מקום אם צריך להכלי להשתמש בו בשבת, מותר לטלטלו מקודם מחמה לצל כדי שלא ישבר או כדי שלא יגב, דגם זה מיקרי צורך גופו כיון שרוצה להשתמש בו היום, עיין שם. וכעין זה גם בנד"ד, דגם הקליטה מהאויר הוא לצורך הצלת התינוקות מנזק. ואף שיש לחלק קצת כ"ג נכון. - ועיין גם תוס' (נזיר נ"ט. ד"ה והא קא גדיל) שכתבו הואיל וסופו ליגדל ולצער אותו אף כשיגלחנו אין זה קרוי תיקון ונוי שאינו מגלח אלא לינצל מצערא, עכ"ל. וה"נ הואיל וסופו להשבר וליזוק אינו מטלטלו אלא להציל מהיזק.

ב) וגם כי יתכן שבשעת קליטת הכלי לא יתכוון להצלת התינוקות מן הנזק אלא להצלת הכלי שלא ישבר ומשום הפסד ממונו, נראה שאין בכך כלום כיון שבעצם טלטול הכלי בהיותו באויר ועומד ליפול ולהשבר מותר, וסוף סוף בלא"ה יהי' מוכרח לטלטלו לכשישבר אין לאסור הטלטול גם אם אינו מכוון בו אלא להצלת הפסידו בלבד, - כעין זה מבואר בהל' בכורות להרמב"ן (דף יח. מדפי הספר) שמותר למרוט ביום טוב הנוצות מעוף קודם שחיטה כדי לגלות מקום השחיטה. ואף דתולש נוצות מן העוף חייב משום גוזז, מ"מ כיון דלאחר השחיטה יצטרך לתלוש נוצות אלו וסופו של יום טוב לדחות אצל מלאכה זו משום דאית בה צורך אוכל נפש וגוזז הרי חייב בין קודם שחיטה ובין לאחר שחיטה, וכיון דליכא איסורא טפי קודם שחיטה מלאכה שחיטה, מותר לתלוש גם קודם שחיטה לצורך השחיטה ע"כ ע"ש. הרי דאף שאינו תולש אלא לצורך השחיטה, כיון שסו"ס בלא"ה יצטרך לתלוש אותן נוצות לצורך אוכל נפש שפיר דמי.

ג) ואמנם זה לתשובת השאלה כפי אשר הוצגה, שאם יפול הכלי לארץ וישבר יצטרך לטלטל השברים במו ידיו לסלקם מן המקום כדי שלא יזוקו בהם התינוקות שבבית. אבל היכי שאם גם אחר שישבר הכלי יהי' אפשר לסלק השברים בעזרת מטאטא דהו"ל טלטול מוקצה מן הצד (עיי' שו"ע א"ח סי' ש"א סעי' ח') ולא יצטרך לטלטל השברים בידיו, יל"ע אם גם בכה"ג מותר לקלוט את הכלי בעודו באויר שהוא טלטול גמור, מאחר ואם יניחנו ליפול וישבר לא יצטרך לטלטל השברים טלטול גמור רק טלטול מן הצד ומכיון שלא נשאלתי על זה לא אוכל כעת להאציל לי זמן נוסף לעיין בענין זה' יאיר עינינו בתוה"ק. - וינא יצ"ו אייר ה' תשל"ז

48. סכין מילה אחרי מילה בשבת

- רמ"א על פי מהר"ל (ש"ך, ערוך השלחן, ילקוט יוסף): מותר - לא היה מוקצה בין השמשות או הואיל והותרה הותרה
- ט"ז - חוזר להיות מוקצה מחמת חסרון כיס, אבל מותר להצניעו בחדר (כעין התירו סופן משום תחילתן)
- מ"א - מחמיר, אבל מותר אם הוא בידו
- מ"ב - מיקל כרמ"א בדיעבד

49. שולחן ערוך אורח חיים הלכות שבת סימן שי סעיף ב

אין שום אוכל תלוש הראוי לאכילה מוקצה לשבת; דתמרים ושקדים ושאר פירות העומדים לסחורה, מותר לאכול מהם בשבת. ואפי' חטים שזרעם בקרקע ועדיין לא השרישו, וביצים שתחת התרנגולת, מותר לטלטלן. וכן תמרים הלקוטים קודם בישולן וכונסין אותם

בסלים והם מתבשלים מאליהן, מותר לאכול מהם קודם בישולן. אבל גרוגרות וצמוקים שמניחים אותם במוקצה לייבשן, אסורין בשבת משום מוקצה, שהן מסריחות קודם שיתייבשו, דכיון שיודע שיסריחו הסיח דעתו מהם וכיון דאיכא תרתי; דחינהו בידים, ולא חזו, הוי מוקצה. הגה: "א דאין הכנה שייך בשל אינו יהודי, ואפילו גרוגרות וצמוקים שבידו מותרים. (כל בו סי' ל"ה וכ"מ בהר"ן סוף פכ"ב ירושלמי).

50. אור שמח הלכות שבת פרק כה הלכה ט

מה מדוייק לשון רבינו, שלפי ההלכה דקיי"ל כר' שמעון דלית ליה מוקצה, לכן פסק לקמן הלכה י"ד דלבד גרוגרות וצימוקין הכל מוכן הוא, א"כ לגבי אכילה ל"ש מוקצה מחמת חסרון כס, דדעת' דאינוש על כל מידי דחזי ליה, ול"ש לאוקמי חסרון כס נגד האוכל, דכל אשר לו יתן האדם בעד נפשו, וכיון דאם לא יהי' ליה למיכל מידי אחרינא ודאי אכיל אף אם מפסיד הון ע"ז, תו לא הוי אלא ככל מוקצה שעומד לסחורה, או עומד לבהמה, דבזה לית ליה לר"ש מוקצה, לכן על האוכל ל"ש מוקצה מחמת חסרון כס, שיהא חשוב נדחה בדעת האדם ואינו מוכן גם לר"ש, וכיון דשרי למיכל תו ודאי שרי בטלטול, דלא אשכחן מידי דיהא אסור בטלטול ומותר באכילה, ולכן לא נזכר ענין הקצאה מחמת חסרון כס אלא בכלי, לענין טלטול או השתמשות שלו, דכיון דמוקצה אותו מחמת חסרון כס אסח דעתי 'לגמרי מיני' ומקפיד עליו

51. מנחת אשר, שבת סימן מט

אוכל את מה שמיוחד לסחורה ומשוי"ה הוי חזי' ליה ואינו מוקצה לר"ש, אך סברא זו אינה מובנת דכמו"כ פשוט דאם לא היה לו שום כלים בודאי היה לוקח מן המיוחד לסחורה ובי משום כך לא הוי מוקצה ומה לן צמח דכל אשר לו יתן בעד נפשו.

נראה בטעם הדבר דאין באוכלין מוקצה מחמת ח"כ דשאני אוכלין מכלים בכל מהות ייחודם, דאוכל אין צו שימוש חוזר אלא משעה שנהנה האדם ממנו ואכלו עבר וצטל מן העולם, ולפיכך אין חסרון כס צנהנה מן האוכל המיוחד לסחורה דלאו הפסד יש בזה ומה לו אם ימכרוהו לאחרים להנאתן ובתמורתן יקנה אוכל לעצמו או יאכל הוא מן האוצר המוקצה לסחורה והלא ערך האוכלין שווה אצלו ואצל אחרים ולפיכך אין הפסד וחסרון כס במתפק מאוכל המיוחד לסחורה ואף באוכל היקר בערכו דכשווי לאחרים שזה הוא אף לבעלים ואין צהנאתו חסרון כס ובין שאין הפסד וח"כ צהנאתו הוי ככל דבר המוקצה לר"ש לא הוי מוקצה אם עב"פ חזי' ליה וכלל סחורה בכלים שאינם יקרים משא"כ כלים שיש בהם שימוש חוזר והלוקח משלם מלא ערך הכלי לשימוש רב פעמים, בזה מקפיד האדם שלא להשתמש בכלים היקרים המיוחדים לסחורה כדי שלא להפסיד בשימוש מועט את ערכו הרב של הכלי ומשוי"ה הוי מוקצה מחמת ח"כ.

אך אין להקשות דאם כן הוא, דיכול הוא לצטל את ייחוד הכלים לסחורה ולהפקיע מהם דין מוקצה למה הוי מוקצה כלל, דאין זה קושי' דודאי אין כלים המיוחדים לסחורה עומדים להצטל מעיקר ייחודן, דדבר רסוק הוא מאוד שאדם יצטל ייחוד כלים לסחורה משום ז'וכך מקוים שיש לו צתוך ביחוד צצבת דטפי מסתבר שישתמש בהם ויחזירם לסחורה לאחר השבת וא"כ שפיר הוי כלים אלו היקרים המיוחדים לסחורה מוקצה מחמת ח"כ, אצל באוכל נראה כנ"ל דכיון שכל הגאנתן הוא רק לשימוש אחד אין בכל ייחודן לסחורה ח"כ כלל דאם נר"ך הוא לאוכל לא ימנע מלקחת מהמיוחד לסחורה דאוכל זה שווה אצלו לאוכל כמו למכור וכיון דכל השימוש הוא רק אכילה קרוב הוא טפי ליאכל מהמיוחד לסחורה אף שבכך צטל כל ייחודן ולא בכלים, ודו"ק צב"ו היטב כי הדברים עמוקים.

ממנו משום הגאה מועטת, וכמו"כ פשוט לפי"ז דחלות הדבש שצבורת שערכן הסגולי משום שהם חיוניים לקיום הדבורים וצ"ת אפרוח שמוכן משום האפרוח שצמרכו ואינם עומדים לאכילה כלל, ככלים הם יש צהם דין מוקצה מחמת ח"כ ודו"ק בזה.

(ופשוט) שאין לדמות כ"ו מלשון הרמב"ם שכתב דאין שום אוכל מוקצה דפשוט דכונתו למיני האוכלין השונים המיוחדים לאכילה ואין ענין לאתרוג ומנח מנה דכמו"כ פשוט דעבל ואי"ם הוי מוקצה, אלא פשוט שאין הרמב"ם עוסק באוכלין שיש עליהם שם איסור או המיוחדים למנה אלא למיני האוכלין ח"פ.

המבואר יש להעיר דבזמנה"ו שיש אוכלין המיוחדים למתנות ודוד' האחרים בארזיה מיוחדת ששוין רב מערכן האמימי לאכילה דמסתבר דאם מיוחדים לסחורה הוי מוקצה מחמת ח"כ דהאדם נמנע מלהסתפק מהם לזכור אף אם יראה לאכלן משום שיפקיד את ערכן הסגולי יש בזה ח"כ, ודו"ק בזה.

נראה דרק צתתם אוכלין שכל ערכן ושויין משום אכילה הוא אין צהם דין מוקצה מחמת ח"כ דגם הוא יכול להנות מהם באכילתו כמו אחרים, אצל אוכל שיש בו ערך סגולי משום שהוא מיוחד למנה כגון אתרוג ומנח מנה בזה בודאי הוי מוקצה מחמת ח"כ דלא יפקיד ממנו רב משום הגאה מועטת שבאכילה ואין שום סברא לחלק בין אתרוג ומנח לפני ההג כללים יקרים דהוי מוקצה מחמת ח"כ משום שלא יפקיד

אמנם נאמת הוא דבר שאין כדעת סובלתו לומר דכלי שמלאכתו לתיאר חסור לפגמט כיוי להשתמש בו בחשמים המיוחד ל, כיון שהוא מיוחד למלאכה היתר ובודאי לא מקבל דעתיה מיניה, ואיכא מוכיחי היתר לומר שיהיה עליו שם מוקף כגל, ואשפיי דלגוס ויהאש מראה לבאורס דנדון זה הוא דבר הטעמי במחלוקת, מיימ בעיקרא דמילתא נלפיד דדעת כל הפוסקים שזו צוה דמוקף מחמת חסרון כים לא שייך אלא ככלי שמלאכתו לתיאר כמנואר להדיא בדברי הרב בעל התניא, וכדברי הרב מנואר להדיא בספר תוספת שנת (בפתיחה לסיון ע"ה) בשם שריה הראשית (כגל כיב סיון ח), דקאשיב שם ארבעה מיני מוקף והאריך שם בניאר בדברים ובהחלטתו דייטס שצוייבס, והבנ לבסוף ח"ל וס מוקף אחרת שמוקף מחמת מלאכתו של איסור והי כמוקף מחמת גופו והוא מוקף מחמת חסרון כים עביל, כיו מנואר להדיא מדברי הראשית דמוקף מחמת חסרון כים אינו אלא ככלי שמלאכתו לתיאר.

וכן כתב עוד שם בספר תוספת שנת (סיון ע"ה סוף י"ג) בפשיטות דככלי שמלאכתו לתיאר לא שייך דין מוקף מחמת חסרון כים, והבנ שם בפעמא דמילתא משום דשיקר הכעס דכלי שמלאכתו לתיאר גרע עמי מכלי שמלאכתו לתיאר, הוא משום דכיון דמלאכתו לתיאר ואינו יכול להשתמש בו מלאכתו המיוחדת לו מוקף דעתיה מענה, ומיימ שרי נלפלט לערך גופו דהיינו להשתמש עמי למלאכה היתר שאינו מיוחד לו משום דנחא לא מוקף דעתיה מיניה, וכי: מותר נלפלט לערך מקומו, אבל אם הוא דבר שמקפיד עליו ביותר שלא להשתמש עמו רק למלאכתו המיוחדת לו, חסור נלפלט לערך גופו דהיינו להשתמש עמו למלאכה היתר שאינו מיוחד לו, דכיון שהוא מקפיד עליו שלא להשתמש עמו רק למלאכתו המיוחדת לו איכא הוא מוקף דעתיה מיניה למחר, וכי: חסור נלפלט לערך מקומו, משאיכא אם הוא דבר שמלאכתו לתיאר אשפיי שיש בו חסרון כים לא נגרע כתי בצביל זה, דכיון שיכול להשתמש בו בצוה למלאכתו שהוא מיוחד לו כדרך שהוא משתמש עמו צחול לא מוקף דעתיה מיניה כגל ישייש, מוכח דבריו בספר חר ישראל (סיון ל"ה ח"ה) בליקוטי ריב"א (סק"ה) ונכסר מחמת שנת (פתיחה לסיון פ"ה סוף ח"ה א').

קנה או"ח - סימן יח **בשם**

בס"ד יום ה' לסדר ואלה המשפטים אשר תשים לפניהם צריח אדר תשליו לפיך.

שלי שלי לרחוק ולקרוב היה י"ג האבד המושלג בתוריש וכי הרב מרדכי בצלאל קליין שלישיא מרביץ תורה בשיבת הקי בית הלל וויליאמסבורג י"א. (ה"ה בתר"ג כש"ה רבי אלעזר קליין ז"ל רב התאחדות קהלות החרדיות בבאר שבע)

אחדשה"ס הנני בזה להשיבך על שאלתך שנשאלת מכתור אחד, שיש להם בבית צלוחית גדולה של יין מסכף מהור ויקר למאד, ואסו סקפת עליו שלא יבצו בו יותר מדי, ואפילו בשבתות וימים טובים אינם משתמשים בו בקביעות, אלא לפעמים כשיש להם אורח חשוב הם מפעידים אותו על השלחן, ונשאלת אם יש בזה חשש מוקפה מחמת חסרון כים ואסור לסלטו כשלא רוצים להשתמש בו, והבאת משריש הרב בעל התניא (סימן ע"ה סע"ד) דמוכח שם מדבריו דמוקפה מחמת חסרון כים לא שייך אלא בכלי שמלאכתו לתיאר או בכלים המיוחדים למחורה ומקפיד עליהם להשתמש בהם, וכתבת כי דברי קדשו של הרב צ"ח, כי לא רצית סברא זו לא בראשונה ולא בשנייה ואינך יודע מי הכריחו להרב ז"ל לפרש כן, וגם מפשטות דברי המשנה ברורה (שם סק"ח) מוכח דבכל דבר שמקפידים להניעה ממקומה הוא בכלל מוקפה מחמת חסרון כים, וכן הוא משמעות דברי הקצור שרייש (סימן פ"ה סע"ד) דכלים יקרים שאין משתמשים בהם כלל אפילו הם כלים שמלאכתם להיתר הם ביכ בכלל מוקפה מחמת חסרון כים עכ"ל.

ועכ"פ נידון שאלתך מראה פשוט ולגריב לא שייך בו איסור מוקף מחמת חסרון כים כיון דמשפטי השבית הוא וחומר נלפלט אפילו שלא בשנת השמיטה.